

exemplaar nr.

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

1^e kwartaal 1978

KWARTAALOVERZICHT

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

1e KWARTAAL 1978

I N D E X K W A R T A A L O V E R Z I C H T 1e KWARTAAL 1978

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Spionage vanuit de DDR

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

Verscheidenheid in de internationale communistische beweging

Communistische mantelorganisaties

De CPN na haar congres van januari 1978

De CPN en de campagne "Stop de Neutronenbom"

Trotskisme: IKB en de verkiezingen

De NVU, verboden, maar niet ontbonden, gaat door

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

Molukkers

Marokkanen: oppositionele groeperingen in Nederland

De Anti-repressiebeweging

IV: DE BEVEILIGING-BEVORDERENDE TAAK VAN DE BVD

Beveiliging van het ultra centrifuge-project

UCN-demonstratie Almelo

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

SPIONAGE VANUIT DE DDR

Van de Oostblok-sateliëten zijn onder meer de Oostduitse inlichtingendiensten actief met hun offensieve spionage tegen het Westen.

Zij zijn daarin, vergeleken met die andere Oostblokstaten, zeer bevoordeeld door de gunstige ligging ten opzichte van West-Europa en door de landstaal.

Daar komt nog bij dat Oost en West-Berlijn een unieke combinatie vormen door hun ligging midden in het Oostduitse territorium. De Oostduitse inlichtingendiensten maken hiervan een dankbaar gebruik om binnen en vanuit het eigen machtsbereik te opereren tegen het Westen.

De DDR-vertegenwoordiging (Ambassade en Consultaat) en andere DDR-vestigingen h.t.l. worden voorlopig nog buiten de directe en concrete inlichtingenactiviteiten gehouden, dit in tegenstelling tot de vertegenwoordigingen van andere communistische landen. Wel wordt de DDR-vertegenwoordiging h.t.l. ingeschakeld voor het opsporen van voor spionage interessante personen en objecten. Het aanwerven en begeleiden van agenten en informanten geschiedt echter hoofdzakelijk in de DDR zelf.

De DDR-inlichtingenactiviteiten die in Nederland zelf geëntameerd worden, worden gepleegd door Nederland bezoekkende en door hier wonende Oostduitse inlichtingenofficieren.

Het onlangs in de BRD gearresteerde echtpaar SCHADOCK is een voorbeeld van laatstgenoemde categorie.

Het overgrote deel van de DDR-inlichtingenactiviteiten met behulp van Nederlanders vindt zijn oorsprong in de DDR zelf.

Hierop wordt hieronder nader ingegaan.

Het potentiële agenten-arsenaal

Toetsen wij de praktijk van één jaar contraspionage (1977) aan hetgeen reeds bekend is uit vroegere jaren dan blijkt dat het adagium: "een ieder die naar de DDR toe wil gaan, er ooit geweest is ofwel anderszins een band heeft met dat land, loopt de kans benaderd te worden" nog steeds van kracht is.

Onnodig is te zeggen dat Nederlanders die vaker naar de DDR reizen en Nederlanders die, bijvoorbeeld willen trouwen met Oostduitse vrouwen een verhoogd risico lopen.

Zo werden ons in het afgelopen jaar 1977 twaalf mislukte benaderingspogingen op Nederlanders bekend.

De redenen van verblijf in de DDR van deze benaderde personen waren velerlei:

Voorgenomen huwelijk met een Oostduitse, een conferentie in Oost-Berlijn, een vakantiereis, een uitnodiging van een correspondentievriendin, een zakenreis, voorgenomen vertrek uit de DDR naar Nederland, etc.

Bezien wij de beroepen van de Nederlanders die aangesproken werden dan kunnen we constateren dat er van DDR-zijde, thans een lichte voorkeur bestaat voor hoger opgeleide personen. Een greep uit die verschillende beroepen: ingenieurs, wetenschappelijke medewerkers, studenten, computerdeskundigen, zakenlieden, fotografen, ambtenaren etc.

De selectie van potentiële agenten

Doordat een ieder verplicht is een visum aan te vragen en daarop de nodige persoonlijke informatie zoals naam, leeftijd, beroep, reden van de reis, doel van de reis, duur van het verblijf, referent, etc. moet vermelden, hebben de Oostduitse inlichtingendiensten een uitstekende inkijk in het voorgenomen doen en laten van de bezoekers aan hun land. Zij kunnen rustig de voor hen geschikt geachte personen selecteren. De criteria die zij hanteren bij deze selectie zijn uitermate ondoorzichtig.

Dat zij selecteren op leeftijd, beroep en persoonlijkheid (inclusief de mogelijkheid tot chantage in de ruimste zin) ligt voor de hand. Hiermede is echter niet gezegd dat éénduidige aanwijzingen voorhanden zijn die ons in staat stellen die "doel-personen" te traceren. Er speelt kennelijk een heel scala van toevalligheden mee die het uitermate moeilijk maakt te bepalen of een Nederlander al dan niet verstrikt zal raken in de netten van een Oostduitse inlichtingendienst.

Gelukkig heeft meestal het slachtoffer zelf wel in de gaten dat er iets vreemds gaande is. Het is dan aan deze om te beoordelen wat te doen. Of hij houdt het voor zich en gaat er op in. Of hij wimpelt het af en waarschuwt al of niet de Nederlandse autoriteiten.

Naast de selectie van willekeurig in de DDR verblijvende personen, hebben de Oostduitse inlichtingendiensten zich ook toegelegd op het naar de DDR lokken van bepaalde voor hen interessant geachte personen. Zij doen dat door schriftelijke uitnodigingen aan Nederlanders te sturen met het aanbod part-time werk te verrichten voor bepaalde DDR-instituten.

Ook reageren zij wel op advertenties in Nederlandse kranten waarin mensen zich aanbieden voor werk. De adverteerders worden dan uitgenodigd naar Oost-Berlijn te komen om een en ander te bespreken.

Het recrutereren van agenten

Hoe gaat nu een benadering in de DDR in zijn werk?

Van DDR-zijde is die uiteraard goed voorbereid. De niets vermoedende Nederlander die een bezoek brengt aan Oost-Duitsland wordt op een goed moment aangesproken door een hem onbekende Oostduitser. Deze stelt zich voor als, bijvoorbeeld: ambtenaar van een Ministerie of een onderdeel daarvan, als medewerker van een "Verlag" of van een "Instituut".

Wat dit betreft zijn de mogelijkheden in de DDR onbeperkt :

Onder deze "valse vlag" wordt een praatje met het potentiële slachtoffer gemaakt, dat moet dienen ter verkrijging van nadere gegevens over de persoon en over zijn bereidheid om "iets" voor de DDR te doen. In eerste instantie wordt de niet iets gevraagd wat veel problemen kan opleveren, integendeel.

Meestal is het een zeer eenvoudige opdracht die op geen enkele wijze riekt naar spionage.

Toont de Nederlander zich gewillig dan is de volgende stap het aanbieden van reiskostenvergoeding voor een volgende reis. Hiermede wordt een eerste financiële band geslagen en een zekere afhankelijkheid, om niet te zeggen een mogelijkheid chantage, gecreëerd. Is er eenmaal een meer duurzame relatie tot stand gekomen dan wordt de nieuwe medewerker, die inmiddels gemerkt heeft waarmee hij eigenlijk bezig is, vertrouwd gemaakt met de regels van het inlichtingenwerk.

Eén van de eerste zaken die aan de orde komen is het voorkomen dat er nog meer DDR-stempels in het paspoort geplaatst worden.

Geadviseerd wordt de oude pas met stempels te vervangen, te verliezen of te vernietigen. Met de nieuw verworven pas wordt dan de volgende "stempelloze" reisroute aangehouden: per vliegtuig vanaf een Westduits vliegveld naar West-Berlijn (Tegel), vandaar per openbaar vervoer naar de grens (Bahnhof Friedrichstrasse), op een losbladig 24-uurs visum de DDR in. Zonodig zorgen de Oostduitse instanties wel voor een verlenging van dit visum.

Opdrachten

Als de Nederlander éénmaal in de netten van één van de Oostduitse inlichtingen diensten verstrikt is geraakt, wordt hij als agent ingeschakeld.

De opdrachten hebben al naar gelang de mogelijkheden van de agent veelal betrekking op:

- politieke aangelegenheden;
- defensie- en militaire zaken (waarbij vooral AFCENT zeer in de belangstelling staat);
- wetenschappelijke en technische kennis.

Indien de agenten geen toegang hebben tot interessant materiaal, worden zij aangezet zich die toegang te verschaffen.

Dit kan door, bijvoorbeeld tegen beloning, anderen in te schakelen. Het gebeurt ook dat hij opdracht krijgt personen uit zijn omgeving die toegang hebben tot gerubriceerd materiaal, mee te nemen naar Oost-Berlijn.

Het is ook voorgekomen dat agenten opdracht kregen te solliciteren naar functies waarin men met geheim materiaal in aanraking zou komen.

Aangezien dit echter een zeer grote ingreep is in het persoonlijke leven van de agent, wordt dit vaker door de Oostduitsers voorgesteld dan dat het gerealiseerd wordt.

Tenslotte

Het onderkennen van de inlichtingenactiviteiten van Oostduitse diensten, met name het traceren van benaderde Nederlanders en hier actieve Oostduitsers, is een moeizame zaak.

Aan de hand van enige in dit overzicht vermelde kenmerken van DDR-inlichtingenactiviteiten is het in de achterliggende periode toch mogelijk gebleken activiteiten van medewerkers van de DDR-inlichtingendiensten op het spoor te komen en een halt toe te roepen.

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

VERSCHEIDENHEID IN DE INTERNATIONALE COMMUNISTISCHE BEWEGING

Als men alle communistische partijen die in woord en daad de instructies van de CPSU nog trouw uitvoeren bij elkaar optelt, dan zou men kunnen concluderen dat er nog veel is overgebleven van de vanuit Moskou gedirigeerde monolitische internationale communistische beweging van weleer. De uitkomst van zo'n optelsom is echter geen bruikbaar criterium, en niet alleen omdat de grootste van alle communistische partijen, de regerende CP-China, in volstrekte onmin leeft met de CPSU.

Ook in de relaties tussen de CPSU en vele andere partijen, waaronder verschillende prominente, zijn er in de loop der jaren zoveel meningsverschillen opgetreden, dat men eigenlijk wel kan zeggen dat de internationale communistische beweging nu evenzeer door verscheidenheid wordt gekarakteriseerd als door het feit dat alle zich communistisch noemende partijen - inclusief de CP-China - eenzelfde doel zeggen na te streven. De volgende korte beschouwingen vormen gezamenlijk een momentopname van deze verscheidenheid. Dat het beeld in dit bestek onvolledig zal blijven, ligt voor de hand. De gekozen thema's zijn echter representatief voor de aanwezige conflictstof en de selectie - ook van de partijen die ter sprake komen - zal hopelijk de overzichtelijkheid ten goede komen.

Aanvallen van de CPSU op het eurocommunisme

Begin van dit jaar heeft de controverse, zoals die reeds geruime tijd bestaat tussen de CPSU en een aantal zich autonoom opstellende Westerse CP-en (de zg. euro-CP-en) een nieuwe opleving te zien gegeven. Deze controverse is het gevolg van het feit dat deze euro-CP-en in de loop van de tijd eigen opvattingen hebben ontwikkeld over het "socialistisch model" voor West-Europa, kritiek leveren op het Sowjetmodel en vraagtekens plaatsen bij de leidende rol die de CPSU voor zichzelf opeist binnen de communistische wereldbeweging. Dit laatste kwam bijv. duidelijk in de openbaarheid tijdens de paneuropese CP-en conferentie in Berlijn van medio 1976, waar o.m. de euro-CP-en zich met succes verzetten tegen de opneming van de term "proletarisch internationalisme"^{*)} in de congresstukken.

^{*)} Het "proletarisch internationalisme" is een principe dat de relaties regelt tussen CP-en. Op basis van dit principe zijn CP-en gehouden tot nauwe samenwerking en moeten zij zich inzetten voor het zuiver houden van de leer. Een sleutelrol valt daarbij toe aan de CPSU, want zij heeft de meeste ervaring en zij bevindt zich van alle CP-en het verst op de weg die zal uitmonden in een "communistische maatschappijvorm". Met de opvattingen van de CPSU moet derhalve rekening worden gehouden: zij claimt de leidende rol.

Het spreekt vanzelf dat de CPSU zich tegen dit soort opvattingen wel moet afzetten, waarschijnlijk ook omdat - zoals de Joegoslavische partijsecretaris G het onlangs uitdrukte - "de Sowjet-Unie en de meer orthodoxe regiems bang zijn voor 'liberale' invloeden in hun eigen landen". Medio vorig jaar kwam de controverse tussen de CPSU en de euro-CP-en erg duidelijk naar buiten. In het Sowjet-tijdschrift Nowoye Wremia (Nieuwe Tijden) werden toen drie artikelen geplaatst, waarin de Spaanse CP en m.n. haar secretaris-generaal C. stevig werd aangevallen. De Westerse pers was vrijwel unaniem in haar oordeel: hier werd een aanval gedaan op het eurocommunisme. De euro-CP-en deelden blijkbaar die mening, want ook die welke niet rechtstreeks waren aangevallen, reageerden afwijzend.

Na het derde Nowoye Wremia-artikel van 14 juli werd het redelijk rustig, hoewel het gerommel onder de oppervlakte doorging. Begin van dit jaar kwam het opnieuw tot een uitbarsting. Nowoye Wremia kwam met een aanval op de ideeën van de Spaanse CP, nu belichaamd in de persoon van C. s naaste medewerker, A. , CC-secretaris en lid van het Executief Comité. Ook nu weer reageerden de euro-CP-en afwijzend, wat begin februari tot gevolg had dat de schrijver klaagde over de manier waarop zijn artikel door "bepaalde zusterpartijen" was geïnterpreteerd. Het artikel was slechts tegen A. persoonlijk gericht. Dit terugkrabbelen is niet geloofwaardig, want het is - juist gezien de voorgeschiedenis - niet aan te nemen dat in de Sowjet-Unie een dergelijk artikel wordt gepubliceerd zonder dat het als een ook naar anderen gerichte waarschuwing is bedoeld. Dat hoort bij de spelregels en die spelregels zijn ook bij de euro-CP-en bekend. De Joegoslaaf G. merkte op dat "hoewel de aanvallen zich concentreren op de Spaanse CP, ze aan meerdere adressen gericht zijn. Ze gelden voor alle eurocommunistische partijen en de partijen die 'revisionistisch' worden genoemd."

In deze reactie van G. was het "wij worden revisionistisch genoemd" impliciet, waarmee de Joegoslavische partij te kennen gaf de kritiek op de "eurocommunist" A. als een zijdelingse aanval op zichzelf te beschouwen, en niet op prijs te stellen.

De Joegoslavische partij en het eurocommunisme

In de polemiek rond het eurocommunisme neemt Joegoslavië een aparte plaats in. De Joegoslavische Communistische Liga (JCL) past een model van "het socialisme" toe

dat afwijkt van het Sowjetrussische, en zij eist voor Joegoslavië een mate van soevereiniteit op, die binnen het raam van het "socialistisch internationalisme"^{*)} door de Sowjet-Unie niet zou kunnen worden toegekend.

In zijn reactie op de Sowjetrussische aanval op de Spaanse CP-functionaris A' gaf G , secretaris van het Executief Comité en verantwoordelijk voor de betrekkingen met de communistische partijen, ook zijn visie op de verhouding tussen de JCL en de CPSU.

Hij zei dat het er alle schijn van heeft dat de leiders van de Sowjet-Unie terugkomen, of wellicht al helemaal afstand hebben genomen van de politieke afspraken, die in 1976 op de topconferentie van Europese communistische partijen in Oost-Berlijn zijn gemaakt. Er is niet langer meer sprake van een echte dialoog over de verschillende "wegen naar het socialisme", aldus G . Deze mening baseerde h op de manier waarop Moskou de discussie over het Westeuropese communisme en het Joegoslavisch systeem van arbeiderszelfbestuur voert. De Moskouse "dreigementen v excommunicatie en banvloeken zijn nutteloos", ze zijn eerder "contra-productief". "Het is een misvatting, dat dit soort taal neutraliserend kan werken op een werkelijke en diepgaande tendens in de arbeidersbeweging naar nationale autonomie en een onafhankelijke politieke lijn."

Half februari benadrukte D , secretaris van het Executief Comité van de JCL (en algemeen beschouwd als de machtigste man na president TITO) nogmaals de onafhankelijkheid van de communistische partijen. D herinnerde eraan dat de eerste taak van Joegoslavië en de JCL de verdediging van de vrijheid en de onafhankelijkheid is. Wat betreft de relaties tussen de communistische partijen, de JCL beschouwt de verschillende wegen naar het socialisme als een reëel gegeven. Het aanvaarden van dit gegeven door alle communistische en arbeiderspartijen is onontbeerlijk voor het oplossen van de talrijke conflicten en het tegengaan van de pogingen om modellen (lees het Sowjetmodel) op te dringen.

Volgens D "is het respect voor de principes van autonomie, vrijwillige samenwerking en gelijkheid van partijen, het principe van de onafhankelijkheid en de niet-inmenging, belangrijk voor de ontwikkeling van het socialisme. Slechts met een stipt nakomen van deze principes is het mogelijk een democratische discussie voor

^{*)} Het "socialistisch internationalisme" is de toepassing van het proletarisch internationalisme in de relaties tussen de staten waarin communistische partijen aan de macht zijn.

te zetten over vragen die van belang zijn voor de communistische en de arbeiderspartijen en het socialisme."

De onafhankelijke opstelling van de JCL t.o.v. de CPSU werd ook gedemonstreerd door de recente toenadering tussen de JCL en de CP-China. Het is waar dat de CP-Roemenië, die dichter staat tot de CPSU dan de JCL, ondanks het Sino-Sowjet-geschil haar betrekkingen met de CP-China nooit verbroken heeft, maar de Sino-Joegoslavische toenadering op partijniveau is een nieuw gegeven, en zij onderstreept eens te meer dat de JCL in grote mate vrij is te handelen naar eigen goeddunken.

De eurocommunisten tussen Moskou en Washington

Deze vrijheid van handelen bezitten de Westeuropese CP-en dankzij het beschermende schild van de NAVO ook wel. Voor zover zij er gebruik van maken, verwekken zij bij de CPSU de nodige ergernis. Voor zover zij dat niet doen voeden zij het wantrouwen dat in het Westen bestaat tegenover de gemeendheid van de Moskou-onwelgevallige geluiden die zij wél laten horen.

De opvatting dat Moskou en Washington in gelijke mate beducht zijn voor het eurocommunisme en het graag gezamenlijk zouden torpederen, kreeg afgelopen periode nieuw voedsel doordat vrijwel gelijktijdig met de eerder vermelde aanval van Moskou, Washington het vuur op het eurocommunisme opende. Naar aanleiding van de regeringscrisis in Italië, waarbij het ging om de vraag of het in Italië nog langer mogelijk was een regering zonder de communisten te vormen, kwam Washington met een verklaring die zich negatief over een communistische regeringsdeelname uitsprak. Dit zowel v.w.b. Italië in het bijzonder als West-Europa in het algemeen.

De drie belangrijkste euro-CP-en, PCI (Italië), PCF (Frankrijk), PCE (Spanje), maakten tegen Moskou en Washington eendrachtig front. De Amerikaanse verklaring veroordeelden zij als "brutale inmenging", de Sowjetleiders lieten zij weten dat die eens moesten stoppen op alle denkbeelden die van de hunne afwijken te reageren met "banvloek en repressie". Het eurocommunisme dat inderdaad, aldus de drie, iets anders beoogt dan tot Sowjetmodel te kopiëren is daarmee "geen anti-Sowjetkomplot". Het is "een realiteit" die door Moskou moet worden aanvaard. Waarschijnlijk heeft deze episode bij de euro-CP-en de gedachte versterkt dat zij hun "eigen weg" zowel tegen Washington als tegen Moskou moeten verdedigen.

Hierbij valt aan te tekenen dat Moskou nooit openlijk heeft verklaard tegen euro-communistische regeringsdeelname te zijn en dat Washington voor de euro-CP-en toch wel de belangrijkste tegenstrever blijft. In februari werd dit nog eens duidelijk gemaakt door de voorzitter van de Belgische CP, _____, ook eurocommunis die na een scherpe kritiek op het Sowjetsysteem verklaarde dat zijn partij niette-min met Moskou in de strijd tegen het imperialisme (= de VS) "aan dezelfde kant va de barricade" stond.

Illustratief in ditzelfde verband is ook dat de kritiek van de euro-CP-en op de po-litieke onderdrukking in het Oostblok - ook afgelopen periode regelmatig geuit - deze partijen er geenszins toe heeft gebracht om openlijk positie te kiezen tegen Moskou's negatieve houding inzake de mensenrechten op de toetsingsconferentie in Belgrado. De euro-CP-en vechten hun, inderdaad reële, meningsverschillen met Mosko het liefst uit in ideologische polemieken "onder ons". Voor een publieke stelling-name die hen aan de kant van de Westerse landen tegenover Moskou zou plaatsen, schrikken zij veelal instinctief terug. Omgekeerd ligt dat, nog steeds, heel ander

De positie van de CP-China

In het vlak van de internationale betrekkingen valt er voor wat betreft de Chinese CP een consolidatie te signaleren van de posities die Peking met name sedert het overlijden van MAO en de uitschakeling van radicale CPC-voorlieden is gaan innemen. TITO's China-bezoek (augustus-september 1977) heeft niet alleen de Sino-Joegosla-vische staatsbetrekkingen, maar ook die tussen de partijen van beide landen genor-maliseerd. Nog dit jaar zal, naar verluidt, CPC-voorzitter H _____ deze ver-betering met een tegenbezoek illustreren.

De weerslag die een verzoening tussen Peking en Belgrado op de gestaag op een breu-afkoersende relatie tussen China en Albanië zou hebben, is vooralsnog uitgebleven. Na Tirana's protesten en verdachtmakingen tijdens TITO's verblijf in de Volksrepu-bliek is de Sino-Albanese polemiek, die in hoofdzaak gaat om wat Tirana China's "opportunistische" theorie van de Drie Werelden noemt, in feite overgenomen door c twee zich achter beide partijen opstellende kampen van marxistisch-leninistische (ml-) splintergroeperingen. Het is dan ook alleen nog in ml-kringen dat de tegen-partij met naam en toenaam van (Chinees) "opportunisme" resp. (Albanees) "dogma-tisme" wordt beticht. Het Kremlin, dat de hoop op toenadering tot Tirana juist na:

aanleiding van het Sino-Albanees conflict nog altijd niet heeft opgegeven, schijnt een dergelijke verwachting met het oog op een post-MAO normalisatie van de betrekkingen met het regime-H wel te hebben laten varen. De Chinese premier en partijleider liet over zijn volharding bij Pekings wereldvisie en de positie van de Sowjet-Unie daarin - als hoofdvijand - niet de geringste twijfel tijdens het recente Vijfde Volkscongres in zijn land. (Wellicht antwoordde hij daarmee op de werkelijk mysterieuze zinsnede in de Prawda op 14 februari j.l., waarmee het Sowjetstandpunt ten opzichte van China als "nog altijd proletarisch internationalistisch" werd omschreven?)

- - -

COMMUNISTISCHE MANTELORGANISATIES

Communistische partijen stellen hoge eisen aan hun leden. Zij eisen op ideologisch terrein de aanvaarding van een gesloten systeem en op organisatorisch terrein het zich volstrekt ondergeschikt maken aan een centrale leiding. Zij maken aanspraak op een deel van de vrije tijd en vergen flinke financiële offers van hun leden.

Zulk een elitaire en centralistische partij is in het algemeen klein maar slagvaardig. Het streven is om verbinding te krijgen met de massa, teneinde gewicht te kunnen geven aan de buitenparlementaire en parlementaire strijd. Daarbij maakt men - afhankelijk van de concrete situatie en mogelijkheden - gebruik van:

- de politiek van het "bondgenootschap", d.w.z. samenwerking met andere organisaties teneinde bijv. een volksfrontpolitiek mogelijk te maken;*
- de penetratie in niet-communistische organisaties (bijv. in de vakbeweging)*
- de "mantelorganisaties".*

Communistische mantelorganisaties hebben ogenschijnlijk geen relaties met de communistische partijen en vertonen een aantal gemeenschappelijke kenmerken:

Hun doelgroepen zijn veelomvattend en gevarieerd: werknemers, jeugd, vrouwen, wetenschappelijke werkers.

Hun doelstellingen zijn nauwelijks aanvechtbaar en liggen goed in de markt: voor "vrede", tegen "racisme", tegen "fascisme" etc.

De leiding van deze organisaties bestaat nimmer uitsluitend uit communisten. De representatieve functies, zoals het voorzitterschap, ziet men liefst in handen van politiek onbesproken figuren, bij voorkeur uit de wereld van kunsten en wetenschappen. De sleutelfuncties, bijv. van secretaris en van penningmeester, worden echter haast altijd vervuld door niet op de voorgrond tredende communisten, die hun instructies ontvangen van een functionaris van het partijbestuur van de nationale communistische partij. Hierdoor is de invloed van communistische partijen op nationale mantelorganisaties verzekerd.

Zeer vaak worden de drukwerken van deze mantelorganisaties vervaardigd door communistische drukkerijen. In landen, waar geen verplichting bestaat de herkomst van het drukwerk te vermelden, doen communistische drukkerijen - als enige - dit niet.

De thema's van de campagnes der nationale mantelorganisaties, voor zover van internationale strekking, worden bepaald door de internationale mantelorganisaties, die hun richtlijnen uit Moskou krijgen.

Internationale communistische mantelorganisaties

Deze internationale mantelorganisaties hebben hun eigen kenmerken:

Grote besturen, van internationale samenstelling en met klinkende namen, die geen reële invloed op de interne gang van zaken hebben.

Kleine dagelijkse besturen, waarin het overgrote deel der leden communisten zijn.

De voorzitter komt zelden uit de communistisch geregeerde staten.

Vaak is tenminste één centrale figuur een functionaris van de Communistische Partij van de Sowjet Unie, wiens politieke en materiële invloed uiteindelijk beslissend is.

Op hun beurt delegeren internationale mantelorganisaties deeltaken aan ad hoc opgerichte comité's, die dan internationale congressen beleggen waarmee een nog "breder" publiek kan worden bereikt, dat de camouflage niet doorziet.

De internationale thema's, die worden aangesneden, zijn òf afgestemd op verre doelen en worden dan vaag geformuleerd (bijv. "strijd voor de vrede") òf zijn afgestemd op acties, op korte termijn te voeren (bijv. de oproepen tot "acties tegen de neutronenbom"). De thema's worden altijd gekozen om de buitenlandse politiek van de Sowjet Unie te ondersteunen. Zij worden vaak reeds ingeleid en aangegeven in speeches van leidende Sowjet politici vóór zij door de internationale mantelorganisaties worden gebruikt om de internationale publieke opinie te beïnvloeden.

Mantelorganisaties zijn: officieel niet partij-gebonden, heimelijk door communisten geleid en in hun politieke stellingname nooit in strijd met Sowjet belangen, maar in overeenstemming met het buitenlandse beleid van de Sowjet Unie.

Voornaamste internationale communistische mantelorganisaties

Deze werden kort na de tweede oorlog opgericht om de volgende categorieën personen internationaal te bundelen:

a) pacifisten	- Wereldvredeesraad
b) arbeiders	- Wereldvakverbond
c) onderwijspersoneel	- Intern.Fed.v.Onderwijsbonden
d) vrouwen	- Intern.Fed.v.Democr.Vrouwen
e) jongeren	- Wereldfed.v.Democr.Jeugd
f) studenten	- Intern.Unie van Studenten
g) juristen	- Intern.Fed.v.Democr.Juristen
h) wetenschappelijke werkers	- Wereldfed.van Wetensch.Werkers
i) journalisten	- Intern.Org.van Journalisten
j) verzetsstrijders	- Intern.Fed.van Verzetsstrijders.

De huidige zetels van bovengenoemde organisaties zijn resp. in Helsinki, Praag, Praag, Oost-Berlijn, Boedapest, Praag, Brussel, Londen, Praag, Wenen.

- - -

DE CPN NA HAAR CONGRES VAN JANUARI 1978

De CPN is er sinds het congres nog niet in geslaagd aan alle genomen besluiten een begin van uitvoering te geven. Hoewel dat vooral te wijten is aan drukke bezigheden in verband met de "Volkspetitie" en het Internationaal Forum tegen de N-bom, levert het toch ook een duidelijke aanwijzing, dat de partij weliswaar grote delen van het volk weet te mobiliseren voor één bepaald doel, maar dat het haar aan kracht ontbreekt om zich gelijktijdig op meer dan één terrein te manifesteren.

Tot de belangrijkste zaken, die na het congres geregeld moesten worden, behoorde de verkiezing van het dagelijkse bestuur en het secretariaat van de partij. Zulks geschiedde tijdens een zitting van het partijbestuur op 11 februari, waarvan de uitkomst gepubliceerd werd in een communiqué van het partijbestuur evenals in een nieuwe, interne partijuitgave, "Partijnieuws" geheten, dat ook de overwegingen vermeldt die tot de nieuwe bestuursamenstelling hebben geleid.

Intussen heeft de partijleiding echter nog nauwelijks initiatieven ontplooid om bijvoorbeeld het bedrijfswerk te bevorderen, dat toch een hoge prioriteit was toegekend. Het oprichten van bedrijfsgroepen, door het congres bij uitstek aanbevolen als de methode om het bedrijfswerk te organiseren, is goeddeels achterwege gebleven. De organisatie van de scholing, met name de kaderscholing, is nog evenmin van de grond gekomen. Wel is gestart met een meer algemene basischoling, waarbij opvallend genoeg geen gebruik meer wordt gemaakt van artikelen van de hand van oud-ere-partijbestuurslid De GROOT. Tenslotte is het de partijleiding nog niet gelukt een actie- en eisenprogramma te formuleren, waar het congres, met het oog op de verkiezingen in maart en mei, nadrukkelijk om had gevraagd.

Dit alles is bepaald niet stimulerend voor de partijleden die zich bezighouden met de campagne voor de Provinciale Staten-verkiezingen, temeer niet omdat sommige verkiezingsprogramma's verwijzen naar het dus nog steeds niet opgestelde actie- en eisenprogramma. De verkiezingscampagne zelf verloopt dan ook opmerkelijk vlak. Dit wordt mede veroorzaakt door de grote inzet, die gevraagd wordt voor de actie "Stop de neutronenbom", maar waarschijnlijk ook door een zekere neiging bij de partijleden de verkiezingen van ondergeschikt belang te achten.

Deze electorale onverschilligheid wordt in de hand gewerkt door een reeks Waarheid-artikelen en andere partijuitspraken, waarin het bereiken van politieke resultaten vrijwel uitsluitend wordt verwacht van buitenparlementaire acties. Deze opstelling vloeit min of meer logisch voort uit de door de CPN gekozen politiek van "nieuwe coalitie", die het parlementaire werk een betrekkelijk ondergeschikte rol heeft toegewezen. Ook de feitelijke opstelling van de partij in de volksvertegenwoordiging lijkt enigszins gewijzigd te zijn en zich meer te richten op het vervullen van een "tribune-functie" dan op de parlementaire behartiging van allerlei maatschappelijke belangen.

Vanzelfsprekend heeft de CPN voor het overige niet geheel stilgezeten. Zo toonden de door haar geïnspireerde werklozenbelangenverenigingen met een bezettingsactie hun organisatorische groei en werden op dit terrein verdere acties aangekondigd. Traditioneel is ook de activiteit van de partij ter gelegenheid van de herdenking van de Februari-staking van 1941. De partij heeft voorts deelgenomen aan de grote demonstratie op 4 maart tegen de uitbreiding van de UC-fabriek, al heeft zij aan deze aangelegenheid voor leden en organisatie geen prioriteit toegekend.

De organisatorische inzet van de partij voor deze zaken, vooral voor het Internationaal Forum heeft het voor haar onmogelijk gemaakt onmiddellijk gevolg te geven aan de wens van het congres om het kaderblad "Politiek en Cultuur" een maandelijkse verschijningsfrequentie te geven. Aangekondigd is reeds dat het blad niet voor het aanstaande najaar als maandblad zal kunnen verschijnen

DE CPN EN DE CAMPAGNE "STOP DE NEUTRONENBOM"

De plannen van de Amerikaanse regering om in overleg met haar NAVO-bondgenoten het neutronenwapen aan te schaffen heeft sinds medio 1977 over heel de wereld vaak oprechte verontrusting gewekt. Vanaf het begin heeft de Sowjet-Unie met een grootscheepse beïnvloedingscampagne dit onbehagen in met name de NAVO-landen trachten aan te wakkeren om het de regeringen van die landen op zijn minst moeilijker te maken hun fiat aan die plannen te geven. Om dit doel te bereiken beschikt de Sowjetleiding over een aantal specifieke middelen, namelijk de diensten van de geheel door haar beheerste internationale mantelorganisaties (m.n. de Wereld VredesRaad) en de praktische hulp van de nationale communistische partijen. Deze gingen dan ook in augustus j.l. aan de slag om - zoals een gezaghebbend Sowjetblad het noemde - door middel van een brede massa-actie de strijd aan te binden onder het motto "Stop de Neutronenbom".

Aanvankelijk had deze actie in Nederland geen direct effect, omdat de CPN zich onder het De GROOT-regiem placht te onthouden van dergelijke internationaal-communistische activiteiten terwille van haar "autonome" imago. Maar nauwelijks had de CPN-leiding zich op 12 augustus van de eigengereide partijdictator De GROOT ontdaan, of zij startte met groot élan een actie tegen de N-bom om haar trouw aan Moskou te bewijzen en zich in één klap binnen de communistische wereldbeweging te rehabiliteren.

Al op 19 augustus lanceerde De Waarheid het zg. "Initiatief tot een brede beweging onder ons volk" onder de eerdergenoemde leus "Stop de Neutronenbom". Formeel is dit Initiatief niet door de CPN zelf genomen, maar door een Initiatiefgroep van zo'n 130 personen, die voor het merendeel bestaat uit CPN-leden onder aanvoering van zes CPN-bestuurders, maar overigens ook anders georiënteerde Nederlanders telt, die juist de "breedheid" van deze massabeweging moeten illustreren. Deze actie is volgens de CPN nu een typisch staaltje van "nieuwe coalitie"-vorming die zij op haar jongste congres heeft aangeprezen.

Vanuit de landelijke Initiatiefgroep is met grote voortvarendheid en directe steun van het slagvaardig CPN-apparaat een complete organisatie opgebouwd - met één landelijke en een paar honderd plaatselijke werkgroepen - die alle

kenmerken draagt van een communistische mantelorganisatie. Door de medewerking van min of meer bekende Nederlanders van diverse politieke, maatschappelijke en kerkelijke signatuur niet direct als communistisch herkenbaar, is deze organisatie namelijk vooral in haar sleutelfuncties vrijwel geheel in CPN-handen. Zo staat het penningmeesterschap en secretariaat, van waaruit alle activiteiten worden gecoördineerd, op naam van de Amsterdamse districtsbestuurder N. SCHOUTEN. Ook de organisatorische touwtjes en contactadressen van de lokale werkgroepen zijn in overgrote meerderheid in handen van CPN-kaderleden, die de centrale partij-instructies nauwgezet opvolgen. Het door de Initiatiefgroep uitgegeven N-bulletin wordt verzorgd door de CPN-drukkerij Heiermann.

Voorlopige doelstelling van het Initiatiefcomité was het verzamelen van zoveel mogelijk handtekeningen door middel van intekenlijsten, huis-aan-huisbezoek, enz. Deze inzamelingsactie verliep zo voorspoedig dat zij al begin oktober werd omgezet in een algemene "volkspetitie", te richten aan beide Kamers der Staten-Generaal met de bedoeling door zo'n verkapt volksreferendum buitenparlementaire druk te leggen op de parlementaire besluitvorming.

Het is uiteraard onmogelijk af te wegen in hoeverre deze actie uitwerking heeft gehad op de publieke en politieke standpuntbepaling, maar het is duidelijk dat de CPN er in is geslaagd met de meer dan een miljoen opgehaalde handtekeningen een belangrijk stuk van de in Nederland levende verontrusting te kanaliseren in een actie, die zij politiek kan uitspelen ten gunste van haar "natuurlijke bondgenoot", de Sowjet-Unie.

Het Internationale Forum tegen de N-bom

Het succes van de Nederlandse actie inspireerde het idee om de CPN een stimulerende en coördinerende rol te laten spelen in de internationale campagne tegen de neutronenbom, die tot dan toe nog niet naar Sowjet-wens was verlopen.

Begin december reisden prominente en lagere CPN-vertegenwoordigers heel West- en Oost-Europa af, om de jarenlang verstoorde betrekkingen met de zusterpartijen aldaar te herstellen en deze tegelijkertijd op te wekken hun volle medewerking te geven aan het Internationaal Forum door te zorgen voor zo representatief mogelijke afvaardigingen. Onder de buitenlandse delegaties die op 18 maart naar Amsterdam waren getogen trof men dan ook veel klinkende namen aan van bekende wetenschappers, theologen, kunstenaars, enz., maar de harde kern werd toch doorgaans uitgemaakt door communistische kaderleden, die het evenement volgens plan konden laten verlopen. Ook onder de Nederlandse deelnemers bevonden zich vele notabele representanten uit heel de samenleving, die zich oprecht zorgen maken over het omstreden wapen.

Hierbij moet opgemerkt worden dat diverse politieke, kerkelijke en maatschappelijke organisaties zich de laatste tijd achter de "Stop de Neutronenbom"-actie hebben geplaatst; daar was het de CPN in het kader van haar "nieuwe coalitie"-politiek ook mede om te doen. Maar die andere groeperingen hebben geen wezenlijke invloed op de gang van zaken kunnen uitoefenen, al was het alleen maar omdat zij pas als organisatie bij de actie betrokken raakten, toen er al honderdduizenden handtekeningen waren ingezameld en het Forum al in voorbereiding was.

De organisatie van het Forum op 18 maart, evenals van de door zo'n 50.000 demonstranten bijgewoonde manifestatie de dag daarop, bleek dan ook geheel in handen te zijn van de CPN in nauwe samenwerking met haar zusterpartijen en de Wereld Vredes Raad. Er kon zodoende nauwelijks sprake zijn van een zakelijke of afgewogen discussie, omdat de regie geheel gemonopoliseerd werd door een strak gedisciplineerde organisatie, die zich primair vereenzelvigd met de belangen van "de socialistische landen".

Natuurlijk mochten tal van respectabele sprekers het hunne zeggen over de morele, medische, fysische en polemologische implicaties van de neutronenbom, maar de politieke strekking van het gebeuren stond al op voorhand vast. Vooropgezet doel was het Forum en de demonstranten een ongenuanceerd "nee" te laten uitspreken tegen de NAVO-plannen rond de N-bom, teneinde de politieke besluitvorming in de Westerse wereld dienovereenkomstig te kunnen beïnvloeden.

- - -

TROTSKISME: IKB EN DE VERKIEZINGEN

Voor de tweede keer in 30 jaar doen Nederlandse trotskisten zelfstandig mee aan verkiezingen. In 1948 gebeurde dat als Revolutionair Communistische Partij (RCP).

De RCP werd in 1945 opgericht als Nederlandse Sectie van de Vierde Internationale. Zij beschouwde zich als de legitieme voortzetting van de vooroorlogse Revolutionair Socialistische Arbeiders Partij (RSAP).

In de eerste naoorlogse jaren constateerde de leiding van de RCP dat zij het contact met de arbeidende massa dreigde te verliezen. In een poging deze ontwikkeling te stoppen, nam zij de beslissing met een eigen lijst uit te komen tijdens de Kamerverkiezingen in juli 1948 en de Gemeenteraadsverkiezingen in 1949. De resultaten waren pover. Er werden ruim 2000 stemmen op de partij uitgebracht (voor het merendeel in Amsterdam en Rotterdam). De RCP telde op dat moment ongeveer 300 leden.

Staten-verkiezingen

Dertig jaar later doen de Nederlandse trotskisten weer aan verkiezingen mee.

Op 29 maart gingen zij in vijf provincies als Internationale Kommunistenbond (IKB) naar de gunst van de kiezer. In mei a.s. zal de IKB alleen of in samenwerking met andere partijen trachten zetels te bemachtigen in de Gemeenteraden van Nijmegen, Eindhoven, Utrecht, Rotterdam, Den Haag, Leiden, Amsterdam en Haarlem.

Het ledental van de Nederlandse sectie van de Vierde Internationale heeft het peil van 1948 tot nu toe niet overschreden; de argumenten om mee te doen aan de verkiezingen zijn feitelijk dezelfde. "Revolutionairen moeten zich daar opstellen, waar de beste mogelijkheden tot beïnvloeding van de arbeidersklasse bestaan. In de huidige verhoudingen in Nederland bij het lage peil van de stand van de klassenstrijd en de sterk parlementair democratische illusies, zou een scherp anti-parlementaire koers alleen maar leiden tot een sectarisch isolement", schreven enkele leiders van de IKB in januari 1978.

Over het resultaat is de IKB matig optimistisch. Daarnaast gevraagd, antwoordde
, lijsttrekker in Zuid-Holland:

Die (PS) verkiezingen staan heel duidelijk in het teken van de landelijke politiek. Het verzet tegen de bezuinigingspolitiek van het Kabinet-Van AGT, die voorbereid is door Den UYL zal leiden tot een verzet op alle fronten en op het niveau van de verkiezingen nu tot uitdrukking komen in kleine winst voor partijen links van de PvdA. De winst die de PvdA gekregen heeft met de laatste Kamerverkiezingen van de kleinere partijen (omdat het zogenaamd ging om de keuze Den UYL of Van AGT), zal waarschijnlijk weer afgestaan moeten worden aan de kleine linkse partijen, omdat nu meer mensen zien dat het niet gaat om een keuze tussen Van AGT of Den UYL. (Trouw, 7-3-1978.)

Raads-verkiezingen

Neemt de IKB aan de Staten-verkiezingen deel onder eigen naam - met een enkele "onafhankelijke" op de lijsten -, in mei willen de trotskisten "met een zo breed mogelijke eenheid van socialistische groepen deelnemen" aan de Gemeenteraads-verkiezingen. Vanaf het begin van dit jaar zijn in diverse plaatsen - veelal moeizaam verlopende - onderhandelingen gaande tussen IKB en groeperingen als "witte"BVD, Rood Front Utrecht, PSP, Beweging voor Arbeiderszelfbeheer, actie-groepen en milieuorganisaties, om tot een gemeenschappelijk optreden te komen. Dat het item "kernenergie" inmiddels verheven is tot een van de bindende factoren zal na de demonstratie van 4 maart j.l. in Almelo weinigen verbazen.

Wat de IKB voor ogen staat is een eensgezind optreden (in een "Socialisties Blok") van al die (linkse) personen en groeperingen, die weten dat een werkelijke maatschappelijke verandering, een echt "socialisties alternatief" niet te verwachten is van FNV en PvdA.

Aktieprogramma

De IKB erkent, dat iedere partij eigen ideeën heeft over "de weg naar het socialisme" en over dat socialisme zelf. Daarom is het onverstandig te gaan discussiëren over al die zaken waarover men van mening verschilt. Het is beter overeenstemming te bereiken over concrete punten, die nu aan de orde zijn, aldus de IKB. Zij heeft daartoe zelf een "Aktieprogramma" gepresenteerd waaraan het Centraal Comité van de IKB tijdens de vergadering van 14 januari 1978 zijn fiat heeft gegeven.

Het "socialisties antwoord op de crisis van het kapitalisme", zou, volgens de IKB, in ieder geval de volgende vijf elementen kunnen bevatten:

- Eenheid van de Arbeidersklasse
- Neen, tegen de aanvallen op de levensstandaard
- Handen af van onze rechten en onze organisaties
- Wij willen leven
- Hun strijd onze strijd, internationale solidariteit.

Om de aandacht te vestigen op zich zelf en het "Socialisties Blok" zullen tot aan de Raadsverkiezingen in diverse plaatsen openbare avonden worden georganiseerd, veelal rond pakkende thema's als Berufsverbot, Zuid-Afrika, emancipatie van de vrouw, kernenergie en Latijns-Amerika.

Versterking IKB

Parallel aan de verkiezingscampagne loopt de campagne om de IKB zelf te versterken.

Van een groepering die links wil bundelen mag verwacht worden, zo redeneert de IKB-leiding, dat zij degene is die initiatieven ontplooit. Dat vereist naast een grote dosis enthousiasme ook een grote mate van professioneel denken en handelen. Met andere woorden, de IKB dient zich te presenteren als een "volwassen" partij met bijvoorbeeld een goed geoutilleerd partijgebouw en een partijkrant, die door zijn inhoud velen (met name ook niet-IKB-ers) aanspreekt en dus goed verkocht wordt. Het betekent ook de aanstelling van enkele vrijgestelden, betaald door de organisatie. De verwerving van de benodigde financiën is nog in volle gang.

- - -

DE NEDERLANDSE VOLKSUNIE, VERBODEN, MAAR NIET ONTBONDEN, GAAT DOOR

Op 8 maart j.l. deed de Amsterdamse Arrondissementsrechtbank uitspraak inzake een vordering van het Openbaar Ministerie tot ontbinding van de NVU. Daar de rechtbank van mening was dat het optreden van de NVU in strijd is met de openbare orde en goede zeden (vooral in verband met discriminatie), werd de NVU als "verboden vereniging" gekwalificeerd. De organisatie werd niet ontbonden, daar het zakelijk beheer gevoerd wordt door de "Stichting tot steun aan en toezicht op de Nederlandse Volks-Unie", waarvan de ontbinding niet was gevorderd en er aan de Nederlandse Volksunie op zich zelf niets te ontbinden valt.

In haar verweerschrift had de NVU aangevoerd dat zij niet feitelijk discrimineert, maar slechts dreigt te gaan discrimineren nadat zij op democratische wijze daartoe de macht van het volk heeft verkregen. Dit verweer mocht echter niet baten. De consequenties van het verbod zijn: strafvervolging van "deelnemers" (een ruimer begrip dan alleen "leden") en uitsluiting van verkiezingen. Eventuele hierop volgende verborgen activiteit achtte de rechtbank niet ernstig, omdat een politieke groepering het juist van openbaarheid moet hebben. Het eventuele gebruik van dekmantels zal volgens de rechter spoedig genoeg aan de kaak zijn gesteld.

NVU-voorzitter GLIMMERVEEN had voor alle zekerheid al enige tijd vóór de rechterlijke uitspraak een "Lijst GLIMMERVEEN" laten inschrijven voor de a.s. gemeenteraadsverkiezingen. Naar alle waarschijnlijkheid zal hij met deze lijst uitkomen in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam.

De verkiezingscampagne zal naar verwachting geen provocerend discriminerend karakter gaan dragen. De heer GLIMMERVEEN en zijn aanhangers zullen overigens de - niet verboden - Odal-rune als symbool blijven voeren.

De Odal-rune,
symbool van de NVU en nu
van de "Lijst GLIMMERVEEN".

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

MOLUKKERS

Op 13 maart 1978 hebben drie jonge Molukkers uit Assen een nieuwe terreurdaad toegevoegd aan de toch al aanzienlijke lijst van Molukse gewelddaden; slechts negen maanden na de beëindiging van de vorige acties. Voor wie de ontwikkelingen rond de Molukse samenleving in ons land nauwlettend heeft gevolgd, betekende de actie de bevestiging van het vermoeden dat de groeiende verwarring binnen de Molukse gemeenschap haast onvermijdelijk moest leiden tot nieuw geweld.

Na de schok van het militaire ingrijpen in juni 1977 en de massale huiszoekingen in Assen en Bovensmilde in september leek een zekere berusting over de noordelijke bolwerken te zijn gekomen. Al spoedig echter ontstond nieuwe onrust door pogingen om een dialoog met Indonesië op gang te brengen.

Bij deze zaken kwam de nota van de Nederlandse regering waarin onder meer de rechtmatigheid van de RMS werd aangevochten, gevolgd door een zwak verweer van Ir. MANUSAMA, wiens leiderschap steeds verder afbrokkelt.

op de heer

was een duidelijk teken van de volslagen verwarring waarin een aantal Molukse jongeren verkeert.

De aanslag

was een duidelijk teken van de

Bezetting Provinciehuis te Assen

Hieronder wordt een voorlopige samenvatting gegeven van de gebeurtenissen zoals die zich op maandag 13 en dinsdag 14 maart j.l. hebben afgespeeld. In het volgende kwartaaloverzicht zal zonodig diepgaander op deze terreuractie worden teruggekomen.

Op maandagmorgen, 13 maart 1978 te circa 10.15 uur, bestormden - naar later bleek drie - Molukkers, allen afkomstig uit de Molukse wijk te Assen het Drentse Provinciehuis.

Van de honderden aanwezige ambtenaren wist het merendeel, onder wie ook de Commissaris der Koningin in de provincie Drente, te ontsnappen. In gijzeling bleven 72 personen, onder wie de taxi-chauffeur die de Molukkers van hun woningen naar het Provinciehuis had vervoerd.

In de eerste uren van de bezetting werd door de bezetters gericht geschoten op iedereen die zich in de nabijheid van het bezette pand bevond. Hierbij vielen enkele gewonden te betreuren. Binnen het gebouw werd kort daarna één van de gegij-

zelden door de bezetters geëxecuteerd en uit het raam geworpen. Het stoffelijk overschot bleef buiten liggen tot het einde van de actie.

In de loop van de maandagmorgen werden de eisen bekend. Bij het ministerie van Justitie te Den Haag was een brief bezorgd, waarin nagenoeg analoog aan de eisen van mei 1977 gevraagd werd om vrijlating van de gevangenzittende Molukkers, een bus en een vliegtuig. Voorts eiste men een losgeld van 13 miljoen gulden alsmede 50 stel handboeien. Als ultimatum werd genoemd dinsdag 14 maart te 14.00 uur.

In de nacht van maandag op dinsdag kwamen de bezetters te circa 03.00 uur met enkele Molukkers in het wijkgebouw Pattimura te Assen tot overeenstemming om een tweetal onderhandelaars te vragen en beiden uit Assen. Deze onderhandelaars brachten op dinsdagmorgen te circa 07.45 uur een bezoek aan het Provinciehuis dat zij tegen 10.00 uur weer verlieten, met medeneming van een vrouwelijke gegijzelde. Voorts hadden zij de boodschap van de bezetters bij zich die inhield, dat men zou overgaan tot executies wanneer niet aan de eisen zou worden voldaan. Kort na 14.00 uur werd

geconcludeerd dat sprake was van een bijzonder dreigende situatie waarin geen enkele ruimte meer was voor enige bemiddelingsactiviteit, overgegaan tot de aanval van buitenaf.

Een speciale eenheid van het Korps Mariniers wist binnen enkele minuten de bezettingsactie te beëindigen. Daarbij vielen enkele gewonden van wie één ernstig. De drie Molukkers werden gearresteerd en voor verhoor weggebracht.

De drie Molukkers, die de actie uitvoerden, resp. 19, 20 en 23 jaar oud, hebben in het verleden op politiek gebied nimmer de aandacht getrokken. Twee van hen beschikken over criminele antecedenten. Gesteld kan worden, dat zij behoren tot de groep van tientallen anonieme "randfiguren".

In het eisenpakket ontbrak iedere affiniteit tot de RMS-problematiek. Op grond daarvan zou gesteld kunnen worden, dat het hier een actie betrof die niet zozeer de RMS als doel had maar meer een middel was om uiting te geven aan sociaal/maatschappelijke ongenoegens.

Hoewel de actie amper 28 uur heeft geduurd en er dientengevolge weinig tijd is geweest voor officiële reacties uit Molukse kringen was wel opmerkelijk, dat - in tegenstelling tot voorgaande terreuracties - de Molukse gemeenschap bijzonder koel heeft gereageerd op de gebeurtenissen. Van enige sympathie, ook uit de wijken van Assen en Bovensmilde, was nauwelijks sprake.

Nota van de Nederlandse regering

Op 26 januari 1978 publiceerde de Nederlandse regering de nota betreffende de "problematiek van de Molukse minderheid in Nederland". In deze nota, die nog in het parlement moet worden behandeld, staat centraal de ontkenning op basis van historische feiten van het door de Molukkers geclaimde recht op zelfbeschikking.

Daartegenover stelt de regering, dat de Molukkers recht hebben op hun eigen identiteit en dat op een aantal beleidsterreinen verdergaande maatregelen ten behoeve van de Molukkers zullen worden genomen.

Het betreft hier onder meer:

- extra gelden voor het onderwijs aan Molukse kinderen;
- opvoering van het bouwprogramma van woningwetwoningen ten behoeve van de Molukkers;
- bijzondere maatregelen om de werkloosheid onder de Molukkers en in het bijzonder die onder de Molukse jongeren te bestrijden;
- aansporingen aan de lagere overheid om de Molukkers meer inspraak te geven op plaatselijk niveau.

Een belangrijke aankondiging in de Nederlandse regeringsnota was voorts, dat aan de grieven van de Molukse ex-KNIL militairen met betrekking tot hun pensioenrechten zou worden tegemoetgekomen.

Reacties op de regeringsnota

Afgezien van enkele voorlopige reacties hebben zowel de Molukse leiding als de achterban tamelijk gereserveerd gereageerd op de voor hen - politiek gezien - negatieve regeringsnota.

De algemene kritiek richtte zich in eerste instantie vooral op de procedure volgens welke de nota tot stand was gekomen. Men was van mening, dat de nota eenzijdig tot stand was gekomen en voorts, dat de Nederlandse regering het resultaat van het historisch onderzoek van de Commissie K had dienen af te wachten.

Voor wat betreft de inhoud van de regeringsnota heeft de Molukse samenleving tamelijk gelaten ondergaan dat de Nederlandse regering het beleid, dat al 27 jaar lang werd gevolgd, thans "zwart op wit" heeft verwoord. De in de nota voor de Molukkers positieve sociale/maatschappelijke punten werden gekenschetst als "doekjes voor het bloeden" en "pleister op de wonde".

Tegennota van Ir. MANUSAMA

Op 9 februari 1978 publiceerde Ir. MANUSAMA een door hem en zijn "kabinet" samengestelde tegennota, waarin hij de argumenten die de regering heeft gehanteerd en haar tot bepaalde conclusies heeft doen leiden, afwijst ja zelfs ongehoord acht. Tevens heeft Ir. MANUSAMA in zijn tegennota afstand genomen van de door de Nederlandse regering georganiseerde oriëntatierезen.

Ook de Badan Persatuan heeft zich teleurgesteld uitgelaten over de inhoud van de Nederlandse regeringsnota. Hoewel de Badan Persatuan zich realiseert, dat een aantal maatregelen in het vooruitzicht wordt gesteld die gericht zijn op het versterken van de eigen Molukse identiteit, vindt zij de nota toch een sfeer van "aanpassen" uitademen. De Badan Persatuan wil, na overleg met de achterban en in combinatie met het zogenaamde Molukse Inspraakorgaan, evenals Ir. MANUSAMA en zijn "kabinet" komen met een tegennota.

Het bekende Molukse euvel van onderlinge controverses en gebrek aan organisatievermogen heeft er ook nu weer toe bijgedragen, dat het aanvankelijke voornemen van de Badan Persatuan, om samen met Ir. MANUSAMA aan een tegennota te werken niet werd gerealiseerd en derhalve niet eensgezind naar buiten werd opgetreden.

MAROKKANEN: OPPOSITIONELE GROEPERINGS IN NEDERLAND

Het grote aantal Marokkaanse arbeiders in Nederland kan voor wat betreft het politiek denken en handelen worden onderverdeeld in twee groepen. De grote meerderheid moet worden gerekend tot de aanhangers van koning HASSAN II en diens politiek, terwijl een selecter gezelschap van progressieven, vaak in samenwerking met Nederlanders, een verandering van de bestaande politieke en sociaal-economische structuren in Marokko nastreeft. De royalisten zijn verenigd in de Amicales.

De oppositionele gelederen hebben in de loop der jaren te lijden gehad van fractievorming en versplintering. Van de uit Marokko voortgekomen oppositie heeft zich buiten de landsgrenzen de Union National des Forces Populaires tot de grootste partij ontwikkeld.

Union des Forces Populaires (UNFP)

Deze in Marokko verboden groepering geniet de sympathie van de buurlanden Libië en Algerije. Veel leden, waaronder de leider , hebben zich in deze landen gevestigd. De door de UNFP gevoerde links-radicalen politiek richt zich voornamelijk tegen het Marokkaanse regime. Hoewel van tijd tot tijd uit de gelederen stemmen opklinken die oproepen tot gewelddadige acties, vinden deze in breder UNFP-verband tot nu toe echter weinig gehoor. Wel hebben zich hierdoor enige radicale splintergroeperingen van de UNFP losgemaakt.

In West-Europa vinden we UNFP-leden in Frankrijk, België, West-Duitsland en Nederland. In ons land wonen naar schatting enige tientallen leden, met name in Rotterdam, Breda en Limburg.

Van de meer op de Nederlandse situatie gerichte groeperingen zijn het Komitee Marokkaanse Arbeiders Nederland (KMAN), de anti-Amicales komitees, het Marokkaanse Arbeiders Komitee (MAK), de Stichting Marokkaanse Migranten (SMM) en het Marokko Komitee de belangrijkste.

Komitee Marokkaanse Arbeiders Nederland (KMAN)

Het Komitee Marokkaanse Arbeiders Nederland is sinds enige jaren actief en beweegt zich op tweeërlei terrein. Allereerst voert deze op links-radicalen leest geschoeide organisatie actie tegen de slechte positie van de Marokkanen in Nederland. Anderzijds behoort het KMAN tot de meest fervente Amicales-bestrijders en richten men zich dus automatisch tegen het huidige Marokkaanse regime. Het KMAN heeft in het buitenland contacten met gelijkgezinde Marokkanen, maar neemt in Nederland een ta-

melijk autonome plaats in. Wel vindt samenwerking plaats in het kader van anti-Amicales acties met bijvoorbeeld de anti-fascisme komitees, de Internationale Kommunisten Bond, de groepering Christenen voor het Socialisme en andere vaak plaatselijke actiegroepen.

Het KMAN opereert in en vanuit Amsterdam, maar probeert ook op andere plaatsen vaste voet aan de grond te krijgen. Sinds vorig jaar bestaat er een afdeling in Leeuwarden. De eerder vanuit Helmond gesignaleerde activiteiten lijken te zijn gestopt. In Eindhoven beschikt men over een informatie-adres. Pogingen in Utrecht en Rotterdam tot de oprichting van afdelingen te komen, bleven tot nu toe zonder resultaat.

In het kader van de belangenbehartiging zet het KMAN zich in voor regularisatie der illegalen en organiseert men taalcursussen. Zeer succesvol is het Komitee in haar acties tegen de Amicales. Gemeentebesturen en zaalverhuurders worden ingelicht over Amicales-activiteiten en verzocht geen toestemming te verlenen voor c.q. mee te werken aan Amicales-bijeenkomsten.

Met betrekking tot de Marokkaanse overheid wordt in het KMAN-periodiek "De Marokkaanse Arbeider" regelmatig gewag gemaakt van misstanden in het moederland, zoals de corruptie van de autoriteiten.

Confrontatie tussen pro- en anti-HASSAN Marokkanen heeft al meerdere malen tot gewelddadigheden geleid. In de Rotterdamse "Doelen" raakten in september vorig jaar beide groepen slaags n.a.v. een anti-HASSAN getinte toneeluitvoering.

Hoewel het KMAN zich onafhankelijk opstelt, kan het komitee rekenen op de steun van een aantal welzijnsstichtingen voor buitenlandse werknemers. Ook deze stichtingen voeren een tegen de Amicales gericht beleid.

Vermeldenswaard is tenslotte nog de toenemende samenwerking tussen KMAN en de Internationale Kommunisten Bond.

Anti-Amicales Komitees

Op verschillende plaatsen zijn in de afgelopen tijd anti-Amicales Komitees opgericht. Deze komitees bestaan voor het merendeel uit Nederlanders afkomstig uit de progressieve partijen en actiegroepen. Sinds enige tijd valt waar te nemen dat

sommige van deze komitees opgaan in nieuw gevormde anti-fascisme komitees o.m. te Utrecht en Amsterdam. In deze AFK's hebben Nederlanders, Marokkanen en Turken elkaar gevonden om actie te voeren tegen Amicales en "Grijze Wolven".

In Utrecht leidde een dergelijke actie vorig jaar tot de bezetting van het Amicales-kantoor, waarbij de administratie werd meegenomen.

Marokkaans Arbeiders Komitee (MAK)

Dit in Rotterdam gevestigde komitee, dat onder leiding staat van , is actief op plaatselijk niveau. Onder de leden bevinden zich waarschijnlijk enige UNFP-ers. Het MAK doet zich voornamelijk gelden als actievoerder tegen de Amicales.

Stichting Marokkaanse Migranten (SMM)

Deze in Amsterdam gevestigde stichting, waarvan de voormalig t.v.-presentator de grote man is, geniet evenals het MAK een betrekkelijk geringe aanhang. De SMM heeft zich altijd tegen de Amicales gekeerd. Het is opvallend dat de stichting de laatste tijd een meer genuanceerd oordeel over de Amicales uitspreekt. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het radicale en provocerende optreden van het KMAN binnen de Marokkaanse gemeenschap in Amsterdam.

Marokko Komitee

Dit komitee woont in bij de NOVIB (Nederlandse Organisatie voor Internationale Ontwikkelingssamenwerking) in Den Haag en wenst, om gevaar voor mogelijke acties tegen de leden tot een minimum te beperken, anoniem te blijven. Volgens de heer , secretaris van de NOVIB, die namens het komitee als woordvoerder optreedt, wil het komitee een tegenstroom vormen tegen de Amicales en hun intimidaties, de situatie in Marokko aan de kaak stellen en steun bieden aan de strijd van het Marokkaanse volk tegen het regime van koning HASSAN II.

Het Marokko Komitee verleende medewerking aan de totstandkoming van een onlangs verschenen uitgave over de Amicales. Deze brochure "De lange arm van koning HASSAN" vormde de inzet tot een kort geding, dat overigens door de Amicales werd verloren.

DE ANTI-REPRESSIEBEWEGING

Een relatief groot aantal politiek links georiënteerde organisaties en groeperingen in Nederland neemt stelling tegen de maatregelen die de Duitse overheid tegen het (RAF-)terrorisme heeft genomen. Deze organisaties en groeperingen vinden elkaar op dit thema in een aantal "overlegstructuren", van waaruit zij waarschuwen tegen het gevaar "dat Nederland, naar Duits model, afglijdt naar een politiestaat". Van deze overlegstructuren treden het meest op de voorgrond de Werkgroep voor de Rechtsstaat en het Anti-Repressie Front, die hun activiteiten richten op de items:

- de Europese Conventie ter bestrijding van het terrorisme;*
- de Europese verkiezingen;*
- de wapenwet, de wet op de fouillering, samenspanning en uitlevering;*
- het politie-optreden tegen minderheidsgroepen;*
- de situatie van de politieke gevangenen in Nederland;*
- de maatschappelijke aspecten van kerncentrales.*

Werkgroep voor de Rechtsstaat en Anti-Repressie Front

Van de Werkgroep voor de Rechtsstaat maken onder meer het Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen en het blad Onze Buren Rechts deel uit. De Werkgroep ontwikkelt activiteiten die zich richten op in de Tweede Kamer aan de orde zijnde wetsontwerpen.

Initiatieven van het Rood Verzetsfront en het Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen hebben uiteindelijk geleid tot de oprichting van het Anti-Repressie Front, dat is aan te merken als een landelijk coördinatiecentrum van plaatselijk zelfstandig werkende "anti-repressiegroepen". Het primair actiegericht Front wil binnenkort uitkomen met een landelijke anti-repressiekrant.

Rood Verzetsfront en Anti-Repressie Front

Het echtpaar EEKEN, immer nog de drijvende kracht achter het Rood Verzetsfront, heeft zich reeds geruime tijd ingespannen plaatselijke op het Verzetsfront georiënteerde activistenkernen op te bouwen. Enkele van deze activisten hebben belangrijke posities in de plaatselijke anti-repressiegroepen. Met name bij de - voorbereiding van - acties rond de detentie en uitlevering van de RAF-terrorist

heeft een scheiding van geesten plaats gehad t.a.v. de vraag of toepassing van geweld wel of niet geoorloofd is.

In kringen van het Rood Verzetsfront, het Medisch Juridisch Comité en het Anti-Repressie Front circuleert een schriftuur, dat te oordelen naar stijl en inhoud afkomstig is van RAF-gedetineerden. Hierin wordt erop gewezen dat de gedetineerden niet ondersteund willen worden, integendeel dat zij met hun hongerstaking de strijd hier willen ondersteunen, "de tegenstellingen aanscherpen". Het stuk geeft verder aan hoe de strijd gevoerd moet worden:

"..... demonstraties verlopen meestal onopgemerkt de blokkade van de media is alleen door militante acties te doorbreken en dat is ook met minder mensen mogelijk: kerken, redacties bezetten, bij live-uitzendingen van radio en t.v. binnengaan, de hongerstakingsverklaring als affiche drukken en op grote schaal verspreiden, spuiten."

De betrokkenheid van deze activisten bij (bezettings-)acties in de VARA-studio op 25 februari en in het Ministerie van Algemene Zaken op 13 maart j.l. wijst erop dat de inhoud van genoemd stuk inmiddels in de praktijk gebracht wordt.

Met name enkele activisten uit de plaatsen Amsterdam, Den Haag, Deventer, Groningen en Rotterdam zijn bereid over te gaan tot hardere acties.

- - -

IV. DE BEVEILIGING-BEVORDERENDE TAAK VAN DE BVD

De hierna te geven beschrijving van de beveiliging-bevorderende taak van de dienst is bedoeld als introductie voor bijdragen die op het terrein van de beveiliging in deze kwartaaloverzichten zullen verschijnen. Hierbij zal als uitgangspunt gelden dat alleen informatie zal worden opgenomen van algemeen voorlichtende aard. Het signaleren van object-gebonden problemen, knelpunten, misverstanden, incidenten e.d. heeft slechts zin als hieruit lessen kunnen worden getrokken bij de toepassing van beveiligingsmaatregelen in algemene zin.

De laatste jaren is de belangstelling voor beveiliging tegen geweld, fraude en diefstal sterk toegenomen. Parallel aan deze ontwikkeling loopt de groei van de beveiligingsindustrie die een niet aflatende stroom technische hulpmiddelen op de markt brengt. Het voornemen bestaat om het kwartaaloverzicht ook te benutten om het functioneren van bepaalde beveiligings-technische systemen te belichten.

Zoals in het Koninklijk Besluit van 5 augustus 1972 is gesteld, bevordert de Binnenlandse Veiligheidsdienst de beveiliging bij de overheid en het bedrijfsleven. Deze beveiliging betreft de bescherming van staatsgeheimen en de bescherming van bepaalde objecten tegen gewelddadige handelingen van kwaadwillenden.

Staatsgeheimen berusten uiteraard hoofdzakelijk bij de rijksoverheid maar voorts ook bij niet-ambtelijke instanties en bedrijven, te weten die bedrijven welke opdrachten van geheime aard uitvoeren ten behoeve van de overheid (o.a. het Ministerie van Defensie). Zulke bedrijven kunnen zijn ingeschakeld bij de productie van vliegtuigen, schepen, tanks, elektronische apparatuur e.d. of verrichten studies ten behoeve van de krijgsmacht. Veelal is sprake van gemeenschappelijke projecten die in samenwerking met buitenlandse bedrijven worden uitgevoerd. De BVD werkt met betrekking tot de beveiliging van deze bedrijven samen met de militaire inlichtingendiensten.

Bekend is dat inlichtingendiensten uit communistische landen ruime belangstelling aan de dag leggen voor geheimen die bij overheid en in het bedrijfsleven aanwezig zijn. De beveiligingsmaatregelen zijn er dan ook op gericht kennisname door onbevoegden van deze informatie zo veel mogelijk te voorkomen.

Met betrekking tot de beveiliging tegen gewelddadige handelingen is de aandacht hoofdzakelijk gericht op vitale objecten. In het algemeen moeten als vitaal worden beschouwd die objecten waarvan het belang zo groot is dat het niet-functio-

neren hiervan het maatschappelijk leven in Nederland - vooral in bijzondere omstandigheden - aanzienlijk zal verstoren. Zo worden objecten die een rol vervullen bij de energie-voorziening in de ruimste zin (conventionele en nucleaire electriciteitscentrales, installaties voor gaswinning en gastransport, petrochemische bedrijven etc.) als vitaal beschouwd. Met de meeste van zulke instellingen en bedrijven heeft de Binnenlandse Veiligheidsdienst contacten en verstrekt, waar nodig, beveiligingsadviezen. Deze vorm van beveiliging bestaat uit voorzieningen die zo goed mogelijk moeten verhinderen dat kwaadwillenden het bedrijfsproces kunnen ontwrichten.

De rol van de BVD op het gebied van beveiliging is een stimulerende en adviserende. De dienst kan geen beveiliging opleggen noch toezicht en controle uitoefenen op de getroffen maatregelen. Alleen met betrekking tot de beveiliging van bondgenootschappelijke geheimen (NAVO) is de dienst bevoegd, althans waar het de civiele sector betreft, te controleren of de getroffen maatregelen voldoen aan de daarvoor gestelde regels.

- - -

BEVEILIGING VAN HET ULTRA CENTRIFUGE-PROJECT

Nu het UC-Project zich - wederom - in het middelpunt van de belangstelling bevindt en in de discussies over dit project en de toepassing van kernenergie in het algemeen herhaaldelijk vragen rijzen over de beveiliging van kerninstallaties, is het wellicht zinvol in het kort toe te lichten op welke gronden destijds tot beveiliging is besloten, op welke wijze de beveiliging is geregeld en wordt uitgevoerd.

Het belang van het UC-procédé ligt daarin dat het een alternatieve en economisch aantrekkelijk geachte methode biedt voor de verrijking van uranium, hetgeen elders voornamelijk door middel van de omslachtiger en duurdere gasdiffusiemethode plaatsvindt.

Het in de natuur voorkomende uraniumerts bestaat uit een mengsel van twee soorten (isotopen) uranium waarvan slechts één soort splijtbaar is. Dit bruikbare isotoop komt echter in een voor gebruik te lage concentratie voor. Middels de UC-methode nu is het mogelijk het percentage splijtbaar uranium in het mengsel te verhogen tot een voor gebruik als kernbrandstof t.b.v. kernenergiecentrales vereiste verrijkingsgraad.

In Nederland werd het UC-onderzoek in 1954 geëntameerd. Beveiliging van de verkregen kennis vond aanvankelijk op informele wijze plaats. Toen in 1961 duidelijk werd dat de methode grote toekomstmogelijkheden bood, werd het project door de Nederlandse regering onder een geheimhoudingsregiem gebracht om tegen te gaan dat verspreiding van de kennis over de UC-methode de verspreiding van kernwapens zou kunnen bevorderen. In principe is het met de UC-methode namelijk mogelijk om uranium zo te verrijken dat het geschikt is voor gebruik in nucleaire wapens. Uiteraard vindt dergelijke verrijking niet plaats in de UC-installaties te Almelo.

Door de inwerkingtreding van de Kernenergiewet werd het mogelijk op wettelijke grondslag geheimhoudingsvoorschriften te geven. Zo'n voorschrift in algemene zin bevat het Geheimhoudingsbesluit Kernenergiewet dat in 1971 op het UC-project van toepassing werd verklaard en op basis waarvan gedetailleerde beveiligingsvoorschriften analoog aan het voor de rijksoverheid geldende Beveiligingsvoorschrift-II 1961, werden opgesteld.

In maart 1970 werd een samenwerkingsverdrag gesloten met de BRD en Groot-Brittannië, in welk verdrag eveneens minimumeisen werden opgenomen voor de beveiliging van gegevens welke in het kader van de samenwerking zouden worden uitgewisseld.

Uit het vorenstaande blijkt dat de beveiliging is gericht op het voorkomen van wegvloeiën van gerubriceerde informatie naar onbevoegden. Bescherming tegen gewelddadige acties, welke het uitgangspunt vormt bij de beveiliging van kern-energiecentrales, is voor de UC-installaties van ondergeschikt belang, aangezien het door dergelijke acties bereikbare effect zich zal beperken tot schade aan de installatie(s) en geen stralingsgevaar voor de omgeving zal opleveren.

De getroffen beveiligingsmaatregelen houden o.m. in: permanente bewaking, strenge toegangscontrole, compartimentering, registratie van de documenten en materialen en personele beveiligingsmaatregelen. Met het toezicht op de naleving van de beveiligingsvoorschriften is de beveiligingsambtenaar van het Ministerie van Economische Zaken belast. De BVD verricht de noodzakelijke veiligheidsonderzoeken en geeft in het kader van haar algemene taak de nodige beveiligingsadviezen.

- - -

UCN-DEMONSTRATIE ALMELO

Tussen de 32.000 en 37.000 personen - waaronder circa 7.000 buitenlanders - waren op 4 maart naar Almelo getrokken om te protesteren tegen de voorgenomen uitbreiding van de uraniumverrijkings-fabriek aldaar, beter bekend als het U(ltra) C(entrifuge) Project.

De demonstratie georganiseerd door het Landelijk Energie Komitee (LEK) in samenwerking met het Duitse Bundesverband Bürgerinitiativen Umweltschutz (BBU), verliep zonder noemenswaardige incidenten.

Het rustige verloop van de demonstratie is vrij algemeen toegeschreven aan het goede contact dat van meet af aan bestond tussen organisatoren en plaatselijke autoriteiten, die o.a. de 350 man tellende eigen orde-dienst veel vrijheid van handelen verleenden.

De massale opkomst (ongeveer het dubbele van wat de organisatoren hadden verwacht) en de grote verscheidenheid aan deelnemende partijen, groepen en organisaties hebben - opnieuw - het bijzondere karakter van de nationale en internationale anti-kern-energie-beweging (AKB) aangetoond. Op 6-3-1978 schreef The Guardian, dat dit anti-kernenergie protest voor "links" het meest belangrijke "unifying issue since Vietnam" is geworden.

Dat in Almelo tegen meer dan alleen de uitbreiding van de uranium-verrijkings fabriek werd geprotesteerd, bewezen ook de teksten op de meegevoerde spandoeken en de woorden van de "politieke" sprekers. , lid van het dagelijks bestuur van de CPN, beklemtoonde de noodzaak te demonstreren tegen iedere uitbreiding van het UC-Project, omdat "wij de veiligheid van de samenleving van de mensen in ons land en van het milieu niet wensen op te offeren aan een plutonium-economie waarop in de Bondsrepubliek door de machtige handelaren in wapens en kernenergie wordt afgestevend".

, optredend als woordvoerder van de Nederlandse en Duitse Secties van de Vierde Internationale, benadrukte welke bedreiging van de vrijheid invoering van kernenergie met zich mee bracht. Bescherming van atoomfabrieken zou, volgens als voorwendsel worden gebruikt om de demonstratievrijheid in te perken en de linkse beweging als misdadig af te schilderen.

Manifestaties als die in Almelo bieden organisaties ter (uiterst) linker zijde de gelegenheid om zich te profileren, uit het isolement te komen waarin ze over het algemeen aan het begin van de jaren zeventig terecht gekomen zijn.

Opportunitéits-overwegingen zullen dan ook zeker een rol hebben gespeeld bij het besluit van deze politieke organisaties, "iets aan kernenergie te gaan doen". Met name geldt dit voor ultra-linkse groeperingen en individuen, die in het begin van de jaren zeventig zich nogal geringschattend uitlieten over de ecologische beweging, omdat deze te weinig politieke diepgang had.

Het is niet te verwachten dat op korte termijn aan de internationale anti-kern-energie beweging een einde komt. Enerzijds omdat "links" na jaren van inactiviteit en machteloosheid weer een vlag gevonden heeft waaronder (gemeenschappelijk) opgetrokken kan worden. Anderzijds omdat de "nucleaire lobby" moeite zal doen om de investeringen die al gedaan of gepland zijn m.b.t. het kern-energieprogram veilig te stellen. Regeringen en parlementen zullen nog geruime tijd van verschillende kanten en om uiteenlopende redenen onder druk worden gezet.

Of - wat Nederland betreft - de uitbreiding van de fabriek in Almelo doorgang zal vinden, zal in hoge mate afhangen van de druk die de beweging tegen de UC-fabriek weet te ontwikkelen, vindt het communistisch dagblad De Waarheid (13-3-'78)

= = =